

Дерев'янюк Б.В. Окремі питання забезпечення інформаційної безпеки в умовах активної війни. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року)*. Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 118–120.

Дерев'янюк Б. В.

доктор юридичних наук, професор;

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України;*

*Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ АКТИВНОЇ ВІЙНИ

З лютого 2014 року, а можливо навіть і з листопада 2013 року (якщо буде доведено участь російських спецпризначенців і снайперів у тодішніх подіях у центрі Києва) триває російсько-українська війна, активна фаза якої розпочалася із ночі на 24 лютого 2022 року. Ця війна є чи не найбільш витратною у матеріальному плані серед усіх відомих сучасному людству війн. Кожен день війни на території України коштує для усіх її економічних учасників більше, ніж рік сучасних війн на території Азії та Африки. Ці питання є вкрай важливими, але потребують окремих досліджень у межах монографічних, дисертаційних та інших великих аналітичних праць. Тези доповіді обмежимо питаннями використання окремих інформаційних технологій, засобів та поширення і захисту інформації.

Поставлене у тезах питання складається із двох частин. Перша частина стосується російської пропаганди, а друга – максимального поширення українськими й іноземними службами, посадовцями, журналістами, блогерами та іншими особами через ЗМІ і мережу інтернет однієї інформації та забезпечення обмеження витоку і поширення цими ж та іншими особами певної стратегічної інформації.

Почнемо із першої частини. Сьогодні пропагандистський контент країни-агресора масово поширюється в Україні й усьому світі. Після 24 лютого 2022 року нарешті почалося масштабне обмеження цих процесів. Юридичне обмеження достатньо повільно просувається у багатьох державах Європи та світу. Але після запровадження юридичного обмеження технічне обмеження у таких державах, як правило, настає миттєво. В Україні ж після названої дати юридичне обмеження російської пропаганди було запроваджено достатньо швидко. Але її технічне обмеження часто буває недостатньо ефективним. Якщо у підконтрольних українській владі містах і селах на території Луганської,

Деревянко Б.В. Окремі питання забезпечення інформаційної безпеки в умовах активної війни. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року)*. Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 118–120.

Донецької, Харківської областей пропагандистський радіо-контент держави-агресора майже витіснив усі українські радіостанції, то як пояснити наявність російського інтернет- та теле-контенту на заході держави? Не можна сказати, що українські спецслужби не працюють, адже станом на 25 червня 2022 року СБУ було заблоковано близько 500 проросійських Youtube-каналів з аудиторією у більш ніж 15 млн. підписників. На блокування подано 1529 Telegram-каналів і ботів, 426 акаунтів у Instagram, 93 – у Facebook, 1050 – у TikTok. Але очевидно, що цього недостатньо. На контрольованій владою території жодним чином не повинен мати місце в медіапросторі пропагандистський контент. Боротьбою із таким контентом мають займатися відповідні технічні структурні підрозділи СБУ, МВС, ЗСУ. У свою чергу, громадськість, а особливо професійна юридична громадськість, мають перманентно нагадувати про цю проблему і вимагати прийняття спеціальних підзаконних актів, спрямованих на пошук та виділення коштів, а також організацію процесів закупівлі, розподілу і використання технічних засобів.

Друга частина передбачає вжиття заходів, покликаних на поширення потрібної державі інформації, та одночасне приховування оперативної і таємної інформації. До позитивної інформації слід віднести відомості про перемоги на фронті і втрати ворога, про міжнародну допомогу, про перемоги представників України у спортивних, культурних та інших змаганнях і конкурсах. Також максимального поширення потребує новітній музичний контент, який оспівує героїчну боротьбу і піднімає дух народу. Окремі російські пропагандисти визнали, що з кінця лютого 2022 року в Україні з'явилося й отримало поширення у медіапросторі, зокрема й міжнародному, у двадцятьоро більше популярних пісень на військову тематику, ніж на російській федерації. Цікавим було почути пояснення російських пропагандистів: «російська федерація – мультинаціональна, а в Україні є переважна титульна нація. Тому у них і з'являються популярні військові пісні». Сучасні українські пісні монополізували вітчизняні хіт-паради та знайшли місце у європейських і заокеанських хіт-парадах. Але якщо у цій частині піднятого питання в цілому Україна має перевагу, то слід розглянути й інший бік цього питання.

У тезах доповіді, підготовлених за підсумками участі у Міжнародному науково-практичному онлайн-семінарі «Діяльність державних органів в умовах воєнного стану», що відбувся у м. Кривий Ріг 29 квітня 2022 року, нами наводилися приклади, що мали місце у різних містах та регіонах України у

Деревянко Б.В. Окремі питання забезпечення інформаційної безпеки в умовах активної війни. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року)*. Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 118–120.

березні 2022 року. У цих прикладах чиновниками або журналістами чи блогерами наводилася неточна інформація про ситуацію із захопленням чи звільненням населених пунктів і навпаки – точна інформація про наявність певних хімічних речовин на конкретному хімічному заводі [1, с. 26-27]. На жаль, ця проблема залишається донині. Так, 24 червня Центр протидії дезінформації при РНБО і Генштаб ЗСУ закликали не поширювати жодної інформації про пересування українських військ і місця їх розташування у Херсонській області. Таке ж прохання стосувалося і ситуації у містах Северодонецьк та Лисичанськ...

Зважаючи на те, що на сьогодні ситуація із приховуванням оперативної і таємної інформації знаходиться на незадовільному стані, слід підтвердити попередню пропозицію: «Уявляється, що вирішенням піднятих проблем в умовах воєнного стану має бути виконання одночасно двох дій: 1) Визначити, що будь-які посадові особи мають узгоджувати зміст стратегічно важливої інформації, пов'язаної із організацією життєдіяльності населення та роботи органів виконавчої влади із представниками ЗСУ. Інформацію, що стосується діяльності будь-яких підрозділів ЗСУ на будь-яких територіях України, коментувати посадовим особам цивільних органів виконавчої влади слід заборонити; 2) Журналістам, блогерам та будь-яким іншим особам слід заборонити надавати стратегічно-важливу інформацію без посилання на першоджерело. Інформація з посиланням на певну посадову особу повинна передаватися дослівно, а в письмових джерелах у паперових чи електронних носіях має братися у лапки. Після цього особа може коментувати таку інформацію, зазначивши, що це її особистий аналіз та її особиста думка. Відповідно, порушення цих двох приписів має бути сформоване у Кодексі України про адміністративні правопорушення як склад правопорушення, а це діяння, вчинене повторно, свідомо або якщо завдало тяжкі наслідки, – навіть у КК України як склад злочину» [1, с. 27].

Література:

1. Деревянко Б.В. Про припустимість інформації, яка надається посадовими особами або передається через інших осіб в умовах активної війни. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції)*, (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С. 25–27.